

Opgave 3

11 maximumscore 2

- bij (1) kapitaaldeckingsstelsel
 bij (2) voorraadgrootheid
 bij (3) balans

indien (1) juist 1
 indien (2) en (3) juist 1

12 maximumscore 2

Voorbeelden van een juiste berekening zijn:

- NL, per inwoner: $1,298 \times \text{€ } 36.914 = \text{€ } 47.914,37$
 SP, per inwoner: $0,081 \times \text{€ } 24.281 = \text{€ } 1.966,77$
- NL: totale vermogen: $1,298 \times 16,66 \text{ mln} \times \text{€ } 36.914 = \text{€ } 798,25 \text{ mld}$
 per inwoner $\frac{\text{€ } 798,25 \text{ mld}}{16,66 \text{ mln}} = \text{€ } 47.914,37$
 SP: totale vermogen: $0,081 \times 46,95 \text{ mln} \times \text{€ } 24.281 = \text{€ } 92,34 \text{ mld}$
 per inwoner $\frac{\text{€ } 92,34 \text{ mld}}{46,95 \text{ mln}} = \text{€ } 1.966,77$

13 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$\frac{100}{1,01^{10}} = 90,5 \text{ (afgerond)}$$

$$100 - 90,5 = 9,5\% \text{ daling}$$

14 maximumscore 3

Een voorbeeld van een juist antwoord bevat de volgende elementen:

(Dat zit zo:) Als de pensioenleeftijd wordt verhoogd naar 67 jaar zullen:

- de inkomsten voor het pensioenfonds stijgen, want de werknemers betalen twee jaar langer premie 1
- de uitgaven voor het pensioenfonds dalen, want het aantal jaren dat een pensioeninkomen moet worden betaald aan de ex-werknemers neemt met twee af (gegeven een gelijke levensverwachting) 1
- en daardoor kan het pensioenfonds meer garantie geven op een voldoende pensioen, omdat er meer pensioenvermogen wordt opgebouwd voor (naar verhouding) lagere toekomstige verplichtingen 1